

AFRIKA

Lega in Površje:

Geografska lega:

Z g.d., V g.d., S g.š. , J g.š.!!

S zmerno topli pas, J zmerno topli pas, Vroči pas

- Pretežno tropska celina, ki leži na obeh straneh ekvatorja
- Je stara slabo razčlenjena celina, del nekdanje skupne celine-
PANGEA
- Obalni pas je nizek, nato se površje dvigne in postopoma spušča proti notranjosti

Naravne oz. površinske enote Afrike:

- GOROVJA ~> Atlas, Zmajeve gore
- VULKANSKO POGORJE ~> Kilimandžaro
- PUŠČAVE ~> Sahara, Namib
- POLPUŠČAVA ~> Kalahari (tudi kotlina)
- KOTLINE ~> Čadska kotlina, Kongovska kotlina

S Afrika-> obsega večinoma pokrajine S od Sahare

Tropska Afrika-> zajema države v bližini ekvatorja, le to pa delimo še na

-> Z Afriko

-> Nizko ekvatorialno Afriko

-> Vzhodno Afriko

J Afrika-> obsega J del celine

Podnebje:

Ekvatorialno podnebje=(ob ekvatorju), je zaradi pogostih padavin stalno vroče in hkrati stalno vlažno, redko poseljeno območje (zaradi vročega in vlažnega zraka)

Savansko podnebje=(med ekvatorjem in povratnikoma), imajo 2x v letu sonce v zenitu, zato imajo dve deževni in dve suhi dobi (se menjata-zenitno deževje)

Sredozemsko podnebje=(na skrajnem S in J Afrike), mile zime,...

Tropski deževni gost= (Kongovska kotlina, ob Gvinejskem zalivu), raste bujno rastlinstvo in veliko drevesnih vrst. To je posledica velike vlažnosti,

pogostih padavin in visokih temperatur (zaradi izsekavanja je počasi ogrožen). V njem so pogoste DŽUNGLE (težko prehoden gozd)

Savane= (med pasom tropskega dež. gozda in pasom polpuščavskega rastlinstva). Visoka trava in posamezna drevesa (akacija). Razprostirajo se S in J od tropskega deževnega gozda, višavjih ter na V in J celine.

Puščave= se širijo na območjih stalno suhega in vročega zraka, v bližini obeh povratnikov. Puščavsko rastlinstvo sestavljajo le redki šopi trave in trnati grmi.

Prebivalstvo:

- Bela rasa v S Afriki: **Arabci, Berberi, Tuaregi**
- Črna rasa v tropski Afriki: **Sudanski&Bantu črnici**
- Rasni drobci: **Pigmejci** (Kongovska kotlina), **Bušmani** ali **Grmičarji, Hotentoti** (Kalahari)
- Na J Afrike živijo **Buri**, potomci Nizozemcev
- V visoki tropski Afriki živijo **Mulati** (Etiopci, Somalci)
- Na Madagaskarju živijo prebivalci **Hova** (mešanica rumene in črne rase)

Uradna jezika sta angleščina in francoščina (posledica kolonialne preteklosti). Govorijo tudi okrog 600 pogovornih jezikov (nekateri so upismeni)

Najgosteje poseljena območja so **v visoki tropski Afriki in J Afriki, ob Sredozemskem morju, v Ponilju in obala Gvinejskega zaliva.**

Najredkeje so naseljena območja **puščav in nizka tropska Afrika.**

JUŽNA AFRIKA

- zavzema območje J od Kongove kotline in Jezerskega višavja-> sega v subtropski pas
- Na JZ je ozek pas z **SREDOZEMSKIM PODNEBJEM** in **ZIMZELENIM RASTJEM** (pridelujejo južno sadje in vinsko trto); najpomembnejše pristanišče na Z obali je **CAPE TOWN** oz. **KAPSTADT**.
- Proti notranjosti postaja podnebje še bolj sušno- polpuščavsko, zaradi zaprte lege in polpuščave **KALAHARI**
- Ob Indijskem oceanu je vlažno **SUBTROPSTKO** podnebje z bujnim rastjem / bujna stepa ali **VELD**/ Zaradi vlažnih in toplih JV vetrov, ki zadevajo Zmajeve gore je vse leto veliko padavin, zato uspevajo **TROPSKE KULTURE**. Najpomembnejše pristanišče a V obali je

DURBAN. Do obale sega puščava **NAMIB**-> najbolj sušni del J Afrike. Vzrok za nastanek so stalni vetrovi pasati in hladen Benguelski tok, ki se zaradi rotacije zemlje odklanja proti Z in obale ne doseže.

Prebivalci so poleg črncev tudi potomci Nizozemcev BURI in Angleži.

GOSPODARSKI RAZVOJ:

- Gospodarsko najrazvitejša država v J in tudi celotni Afriki je **JAR** (Južno-afriška republika)
- Industrijsko najbolj razvita pokrajina v tej državi je **WITWATERSRAND** s središčem v **JOHANESBURGU**; tu so rudniki **zlata** in **diamantov**, platine in drugih plemenitih kovin.
- Vse bogastvo je neenakomerno razdeljeno med belsko manjšino in črnsko večino
- Vse do leta 1992 so belci vodili politiko rasnega razlikovanja ali **APARTHEIDA**, ki je bil uradno odpravljen. Belci so imeli v svojih rokah vso gospodarsko in politično moč, za črnce so ustanavljali posebne rezervate **BANTUSTANE**. Velike zasluge za odpravo rasizma ima **NELSON MANDELA**- prvi črnopolti predsednik Afrike.

SEVERNA AFRIKA

Ima pestro kolonialno preteklost /Rimljani, Arabci, Evropejci- Francozi, Britanci in Italijani/. In s tem velik pomen za kulturno- zgodovinski razvoj človeka.

Delitev:

SZ Afrika- med Saharo in Sredozemljem

- Države: Maroko, Alžirija, Tunizija- **države Magreba ali Atlaške dežele**
- Podnebne značilnosti se spreminjajo glede na tri različne naravne pasove-> primorski pas, atlaški pas in saharsko obrobje
- Prebivalci so Arabci(večinski prebivalci), Berberi (prvotni prebivalci)
- Pomembni zemeljski bogastvi sta **nafta** in **zemeljski plin** v Alžiriji in Libiji
- V Maroku kopljejo **fosfate**, v gorovju Atlas pa **železo** in **mangan**

- V notranjosti se širi največja puščava na svetu **Sahara**, ki v Libiji sega celo do morja
- **ZNAČILNOSTI SAHARE:**
 1. Kamnita ali skalnata puščava- **hamada**
 2. Mizaste gore- **tesali** / Ahagar, Tibesti, Air/
 3. Peščena puščava- **erg**
 4. Peščene sipine- **dine**
 5. Prodnata ali gruščnata puščava- **serir**
 6. Slana močvirja in jezerca- **šoti**
 7. Zelenice sredi puščave- **oaze**
 8. Suhe rečne doline- **vadiji**
 9. Velike temperaturne razlike med dnevom in nočjo- razpadanje kamnin- **korozija**
 10. Puščavska enogrba kamela- **dromedar**

Nastanek Oaze:

- Deževnica pronica skozi propustne plasti peska
- Voda se nabira v porozni kamnini
- Voda pride v plast nepropustnih kamnin
- Voda pride na površje po naravni poti (zemeljskih razpok), ali na umeten način, s človekovo pomočjo
- Nastane oaza

SV AFRIKA- državi Egipt in Sudan= deželi ob Nilu

- Reka Nil je poleg Sueškega prekopa pomembna za notranjo povezavo
- **ZNAČILNOSTI NILA:**
 - Nikoli ne postane vadi, zaradi zenitalnih padavin, številnih pritokov, ker izvira visoko v gorah (spomladi se sneg tali, rečna struga pa se polni)
 - Visoka voda v strugi čez celo leto, ker ima izvir visoko v gorah, tam se spomladi sneg tali in s tem polni rečno strugo Nila
 - Voda narašča od aprila do oktobra, takrat je več padavin
 - Namakalni kanali v Ponilju, v delti in Geziri- uspeva najkvalitetnejši bombaž
 - Nilove brzice ali katarakti- 6 kataraktov, 1. ob Asuanskem jezu ob Naserjevem zajezitvenem jezeru

TROPSKA AFRIKA

NIZKA TROPSKA AFRIKA- Zeleni pekel

- Zavzema Kongovsko kotlino
- Ima stalno vroče, vlažno in soparno podnebje → **tropsko**.
- rastje je bujno, težko prehoden tropski gozd /džungla, pragozd/
- redka naseljenost / Bantu črnici in rasni drobci Pigmejci/
- rudno bogastvo → bakrov pas ali katanga ali šaba, na J Zaira / plantaže tropskih kultur/
- živinoreja je slabo razvita, zaradi muhe CE-CE, ki prenaša za živino in ljudi nevarno bolezen

VISOKA TROPSKA AFRIKA- dežele večne pomladi

- Zavzema Etiopsko- Somaljsko in Jezeroško višavje
- Nastala je s tektonskim delovanjem v preteklosti- najvišji vrhovi so vulkanskega nastanka
- Ima višinsko tropsko ali savansko podnebje, zato so ugodnejši pogoji za naselitev
- Gosta naseljenost / Belci in mulati/
- Več možnosti za razvoj poljedelstva in živinoreje / kakavovec-> Kefa v Etiopiji, sirek, koroza, sladkorni trst, sisal, bombaž/
- Rudno bogastvo so svetle kovine
- Značilni so višinski rastlinski pasovi → DZ str. 8
- Največji narodni park na svetu v Tanzaniji-> **Serengeti**
- V tem delu Afrike je najstarejša Afriška država Etiopija-> velik problem lakota, lakota v Sahelu je največji problem v Afriki

ZAHODNA TROPSKA AFRIKA

- Zavzema države v zaledju Gvinejskega zaliva
- Obala je vlažna, raste težko prehoden tropski gozd odporen proti vlagi- hidrofilno rastje-> Mangrova / močne in dolge korenine/
- Proti notranjosti količina padavin upada-> prehod v Sahel
- Precej gosta naselitev-> prebivalci so povečini Sudanski črnici
- Največ pridelajo in izvozijo kakava

- Pridelujejo gomoljnico manioko iz katere delajo moko Tropioko, iz nje pa močnato jed kasavo / zelo hranljiva jed/
- Industrija je razvita na osnovi rud in nafte
- Gospodarsko najrazvitejša država je Gana, nekoč obala zlata, reko Volto so zajezili za pridobivanje električne energije
- Najstarejša država v tem delu je Liberija-> nekoč Poprova obala
- Tu se nahajata državici, kjer se je začela trgovina s črnimi sužnji Togo in Benini- nekoč obala sužnjev.